

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe ánu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ „ jum. ánu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe ánu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Lucru, si influin'ti'a lui in desvoltarea omenimei.

„Prin lucru se guvernéza lumea.“
Ludovicu XIV.

„Mi-aducu aminte bine,“ ne dicea mai denunadi, unu venerabilu betranu, „in copilari'a mea ne a spusu odata dascalulu in scóla, aretandu-ne hotarulu satului: Vedeti voi baieti, campulu acest'a, sciti voi alu cui este? Nu este alu acelor'a, cari lu-stepanescu astadi, ci elu este intregu alu omului, care scie lucrá, si carele si-scie chivernisí bine cele cascigate prin lucru.“

Ni s'a parutu fórté curiósa acésta asertiune, cand o am auditu antai'a data, dar dupa ce o am esaminatu ne am convinsu, ca dreptate a avutu celu ce i-a datu espressione. Totu ce s'a facutu, si se face in lume nu este altceva, decât rezultatulu unei munci indelungate a neamului omenescu. Lucru este factorulu acel'a puternicu, care conduce popórele si omenimea la progresu, Fara lucru nu exista in lume, nu póte esistá bunastare si fericire. Tóta marimea, domni'a si stepani'a, la care se inaltia omulu pre pamentu este rezultatulu muncii sale, ér civilisatiunea nu este altceva, decât unu productu alu acestei munci. Luati lucrulu din lume, si veti vedé, ca némulu omenescu va disparé in curend. Lucrulu da omului viétia, ér lenea lu-omóra intocm'a, pre cum róde rugina ferulu. Esemplulu celu mai puternicu in acésta privintia ni-lu da Rom'a vechia. Pana cand maxim'a de viétia a ómeniloru, cari conduceau destinele statului era „laboremus“ (se lucrámu), pana atunci mare si puternica era Roma, ér prestigiulu si autoritatea ei se latise preste intréga lumea. Ér cand lucru devení o ocupatiune a sclaviloru, nedemna de cetatiénulu romanu, si cand lucrulu se inlocui in Roma prin trandavia, luxu si coruptiune, atunci Rom'a decade cu mare repediune, si dispare.

Acést'a este sórtea, care ajunge mai curend, mai tardiu atát individii, cât si popórele, cari nu s'au deprínsu a lucrá. si cari nu vedu in lucru arm'a cea mai puternica, prin carea si-póte eluptá omulu buna stare si fericire.

Cu tóte acestea nici o trasura nu este dóra mai generala in omu, cá aplicarea spre trandavia. De aceea a disu o data unu calatoriu, care cutreerase lumea, intrebatu fiindu, care aplecare este mai generala némului omenescu? „Mie mi-se pare, dise elu, ca toti ómenii iubesculenea.“ Ea este caracteristica pentru selbaticu, cá si pentru despoiátu. Ba se pare, ca tendenti'a de a gustá fara ostenéla din productele muncii, este atát de naturala, incát unu scriitoriu englezu a disu, ca statulu la inceputu nu a fost altceva, decât o institutiune chlamata se impedece pe omu, a fí lenesiu in detrimentulu intregu neamului omenescu.

Nimicu mai degradatoriu decât lenea pentru omu, „Lenea, díce Burton *) otravesce corpulu si spiritulu. Ea este mam'a coruptiunei si inceputulu tuturor reutatiloru. Daca voiesci, se-ti mérga bine, se fii scutitu de orice necazu in viétia, si se-ti poti sustiené sanatatea corpului si a spiritului, apoi ferescete de a traí singuru si de a fí lenesiu.“

Omulu nu póte traí fara o ocupatiune. Ast-feliu daca nu lucra, atunci cugetele lui, pe cari nu le póte oprí, se indreptéza de regula in directiune rea, si asia daca nu producu ceva bunu, producu reu. De aceea este „lenea inceputulu tuturoru releloru.“

Adeverat'a fericire a omului nu provine din tempirea facultatiloru nóstre, ci numai din bun'a intrebuintiare a loru. Viéti'a fara activitate slabesce, si omóra pre omu, ér o viétia activa lu-inteneresce, lu-sustiene sanatosu, si i-face pla-

*) Vedi Smiles der Character. dupa care ne amu orientatu in scrierea acestui articlu.

cere. Corpulu si spiritulu nostru obosescu, ce este dreptu prin lucru, dar nelucrându ele se consuma, si se nimicescu insesi pre sene. De aceea este pré nimerita asertiunea unui insemnatu prelatu bisericescu, care a disu: „Inim'a omului este cá o pétra de móra, daca i-dai grâu, lumacina, si lu-face faina, daca nu-i dai grâu, ea totusi macina, dar in casulu acest'a se consuma pe sene insasi.“

Nici unu omu in lume nu are a suferi atâtea pedepse, cá omulu lenesiu. Elu nu se póte bucurá nici de cele mai elementare placeri, pe cari le are in abundántia omulu activu. Elu nu are apetitu, elu nu póte dormi, si intréga viéti'a i-este atât de monotona, încât nimicu nu-lu satisface. Viéti'a lui semana cu ceea ce a disu odata despre sene unu criminalistu. „Trecutul m'a insielatu, presentele me chinuesce, ér viitorulu me infióra.“

Detorinti'a de a fi activu si diligentu este o detorintia generala pentru tóte clasele societatii. Fia omulu de orice clasa séu pusestiune, bogatu séu seracu este detoriu a lucrá, si prin lucrulu seu a fi folositoriu siesi si societatii omenesci. Daca este cineva destulu de avutu, si venitele sale i-dau unu venitu destulu de mare, ca se póta trai conform rangului seu, atunci are detorinti'a a lucrá si a face servitie binelui publicu, societatii, din carea face parte. Elu nu póte fi multiemitu in internulu seu, a trai ca si unu parasitu din lucrulu altor'a, fara a face contraservitie societatii, pe carea se radima, pentruca pe fiacare omu de omenia lu-genéza, si chiar revoltéza a manca cu altii la o mésa, si a nu-si plati partea sa. A fi neactivu si nefolositoriu nu este pentru nimenea nici onóre, dar nici privilegiu. Sunt ómeni, cari se multiemescu a consumá numai, omulu de omenia, si care tiene la demuitatea sa privesce inse in o astfelu de stare o rusine si o degradare a sa.

„Nu credu, a disu odata, contele Derby, ca unu omu fara ocupatiune sè-se póta senti fericitu, de ar fi ori cât de placutu, si ori cât de stimatu. Lucrulu este viéti'a, de aceea spune-mi ce faci, si ti-voi spune cine esti. Lucrulu este midiloculu celu mai puternicu, prin carele ne potemu ingradi in contra aplecarilor rele si murdarie. Omulu nu póte scapá de necazu si de lucru, pentruca aceste doue sunt legate de natur'a nostra. Celu ce se infióra de necazuri, si vrea se fuga de ele, póte face pré iute observarea, ca ori unde se va duce, necazurile mergu dupa elu. Omulu lenesiu póte face se lucre mai putienu, dar natur'a a dispusu cá acestu lucru putienu se-i fia multu mai greu cá celui diligentu. Celu ce voiesce se traiésca numai pentru sene, si se nu aduca nimenui nici unu servitiu, afla

mai curend ori mai tardiu, ca are preste sene unu stepanu fórte puternicu, patimile si slabitiunile sale.“

Lucrulu te face domnu si stepanu preste tine si preste cei din giurulu teu, totu elu te face liberu si independentu, ér comoditatea si trandavi'a te facu se depindi de toti, si se devini in orice stare si positiune vei fi, celu din urma servitoriu.

(Va urmá.)

Invetiamentulu intuitivu cu privire la limb'a materna.

Limb'a materna este factorulu, prin carele si-esprima omulu sentimentele si cugetele sale. Ea este totu deodata unu factoru principalu, prin carele ne cásigamu cunoscintiele necesarie pentru viéti'a. De aci se vede insemnetatea cea mare si locul ce trebuie se-lu ocupe limb'a materna cá obiectu de invetiamentu in scól'a poporala.

La propunerea limbei materne trebuie se avemu in vedere doue scopuri si anume: a) se deprindemu pe elevi se fia atenti la ceea ce audu, si cetescu, si astfelu se-i facemu capaci a intielege cugetele altor'a; b) se-i deprindemu a esprima corectu totu aceea, ce a auditu, cugetatu si esperiatu.

Aceste doue scopuri mergu p ralelu unulu cu altulu. Scopulu antaiu lu-vomu ajunge, daca vomu desvoltá sensurile eleviloru si curiositatea, si i-vomu deprinde a fi atenti la totu aceea, ce se petrece in giurulu loru ér celu alu doilea lu-vomu realisá prin exercitie de vorbire si cugetare.

Aceste deprinderi au de scopu a corege moravurile rele ale scolariului, si a-i aretá modulu, cum se-si cásige cunoscintie. Ele coducu pe elevu dela viéti'a din familia la vietu'a din scóla, si departéza din elevi unele idei false, ce si le ar fi insusitu mai nainte de a veni la scóla. De aceea cu aceste exercitie trebuie se ne ocupamu doue trei septemani nentreruptu cu elevii noi la inceputulu anului scolasticu.

Prin aceste exercitie facemu pe elevi cunoscuti cu giurulu loru, li ascutimu sentimentele, ii-dedamu la atentiune si vorbire, si-i deprindemu a cugetá.

Materialulu acestoru exercitie póte fi: 1) convorbiri de cunoscintia, 2) instrumentele din scóla, 3) Scól'a si giurulu ei, 4) cas'a parintésca, 5) biseric'a etc. etc.

Prin ele pregatimu pe elevi pentru diferitele obiecte de invetiamentu, ce are ale propune scól'a elementara. In tóte trebuie se ne orientamu inse dupa capacitatea si gradulu de desvoltare

alu eleviloru. In specialu avemu se observamu cu tóta rigórea urmatórele puncte:

a) Se vorbimu cu elevii numai despre obiecte, cari le potu intuí;

b) in vorbire se nu ne estindemu pré multu, cá se nu obosimu atentiunea prunciloru;

c) se avemu totdeuna in vedere trebuintiele vietii practice;

d) se grigimu, cá pruncii se respunda curatu, si in diceri intregi;

e) se punemu mare pondu pe schimbarea intrebariloru

f) se procedemu totdeuna cu unu planu bine definitu.

Cele mai acomodate obiecte de intuitu sunt obiectele din scóla, si obiectele, pe cari le vede elevulu in cas'a si curtea parintiloru sei, ér candu ajungemu mai tardiu se vorbimu cu elevii si despre obiecte, cari nu li le potemu aretá, atunci se li le facemu acestea cunoserte prin asemanari clare si precise cu lucruri, pe cari elevulu le cunósce.

Cu privire la punctulu b) ca ádeca se nu ne estindemu pré multu, avemu se tienemu totdeuna in vedere, cá se nu obosimu pe prunci, pentruca prin acést'a i-desgustamu, in timpu ce tient'a invetiatoriului trebuie se fia, se desvólte placerea in elevu catra tóte cele ce se petrecu in scóla.

Punctului c) care pretinde, se avemu in vedere trebuintiele vietii practice, i-vomu satisface, daca vomu atrage atentiunea eleviloru asupra folosului si modulu cum se intrebuintíca obiectele, ce li le aretámu, facendu-i atenti si la folosulu, ce-lu are omulu din instrumentele bune si din bun'a loru intrebuintiare.

Cu privire la punctulu d) avemu se grigimu, cá pruncii se nu respunda nici odata cu „da“ séu „ba.“ ci respunsurile se constea din diceri intregi. Respunsulu se fia simplu si precisu, ér pronunsierea se fia cât mai corecta. Cuvintele, de cari se folosescu pruncii, cand respundu, se fia cunoscute, dar se nu le permitemu a intrebuintia cuvintele recunoscute de barbarisme in limb'a nóstra. Se ne ferimu apoi de a intrebá pe elevi despre lucruri prea cunoscute, ci se le punemu astfeliu de intrebari, la cari se aiba trebuintia prunculu a cugetá, dar asia cá ei cu capacitatea loru se ne póta dá respunsu.

Pondu pe schimbarea intrebariloru conform punctului e) vomu pune atunci, cand punemu eleviloru diferite intrebari, la cari se póta dá numai unu respunsu. Prin acést'a desvoltamu in elevi istetime. Acést'a o amintescu din motivulu ca fiindu elevulu deprinsu cu diferite intrebari, elu se deprinde a fi gata cu respunsulu, ori cum i-se pune intrebarea. Punctulu de manecare

la punerea intrebariloru se ne fia inse capacitatea si gradulu de desvoltare alu eleviloru. Intrebarile se fia scurte si precise, nici pré grele, dar nici pré usióre caci prin cele pré usióre, elevulu nu profitéza nimicu, ér prin intrebari pré grele lu-desgustámu, si-i facemu neatenti. Cu intrebarile se ne adresemu apoi catra clas'a intréga, cá toti se cugete la respunsu, si se fia gata a ni-lu dá. Intrebarile se fie cât se póte mai interesante, cu scopu cá se desvólte in elevi dorulu de a invetiá.

Conform punctului f) se procedemu totdeuna dupa unu planu bine definitu. Se avemu ádeca totdeuna in vedere, ceea ce am luat cu elevii, si ceea ce avem a luá. Spre scopulu acést'a este de lipsa, cá invetiatoriulu se-si faca unu conspectu despre materialulu, ce are a-lu percurge cu elevii in fiecare óra.

In genere trebuie se fimu cu deosebita priveghiare, cá elevii se nu invetie nimica falsu, ér daca observamu, ca afara de scóla si-au insusitu unele cunoscintie gresite, atunci se-i indreptamu, aretandu-le ádeverulu.

In tóte se procedemu dela cunoscutu la necunoscutu, intrebuintiandu dupa necesitate atát procesulu sinteticu, cât si celu analiticu, séu, unde este trebuintia si amendoue.

Daca voimu a face progresu, se fimu cu deosebita atentiunea a desvólta in elevi placerea catra scóla.

Dupace, prin exercitiile de vorbire si cugetare, am aclimatisatu pe elevi, asia dicendu, cu aerulu scólei, si i-am pregatitu pentru diferitele ramuri ale instructiunei, incepemu a-i invetiá, se cetésca, si se scrie.

Scrisului trebuie se-i premérge unele exercitii pregatitórie, deprindiendu-i a desemná unele puncte si linii, pré cari le face mai antaiu invetiatoriulu pe tabla. Invetiatoriulu se cerceteze desemele eleviloru, si daca au gresitu se-i indrepteze, facendu-i atenti, cum se tiena stilulu in mana, si ce positiune se-si ia cand scrie. Acést'a din urma este de mare importantia din punctu de vedere sanitaru.

Cand desemnéza elevii linii, se-i invetiamu a desemná totu feliulu de linii drepte, costisie, spunendu-le, ca de câte ori tragu linii de josu in sus, se nu apese asia tare cu stilulu, cá lini'a se fia mai subtire, ér cand tragemu linii de josu in sus, se apesamu ceva mai multu, cá lini'a se devina putienelu mai grósa. Mai antaiu deprindemu pe elevi cu linii drepte, ér dupa aceea i invetiamu a trage linii ovale, regulate si neregulate, asia incát in aceste linii sè-se cuprinda tóte elementele, din cari se compunu literile, cari impreunandule, unulu cu altulu potemu formá

litere, fara cá se le spunemu ceva eleviloru despre acést'a.

La desemnarea linieloru se tienemu in vedere recerintiele caligrafiei, pentrucá numai asia voru poté elevii, se-si cascige o scrisóre frumoása ér desemnele se le revedemu cu tóta rigórea.

(Va urmá.)

Patriarchatele ortodoxe din Turci'a.

(Urmare si fine.)

Eca cum Beratul enumera principalele atributiuni ale patriarchului:

„Patriarchulu are directiunea Biseriiloru si monastiriloru greco-ortodoxe si supraveghierea gestiunei loru financiare. Elu póte, dupa placu, se numésca si se destitue pe archiepiscopi si episcopi. In basa propunerii sale Pórt'a acórdá Beraturile ce sunt necesarie episcopiloru nou numiti. Patriarchiú de Alexandri'a, Antiochi'a si Ierusalimu nu potu veni in capitala fara permisiunea patriarchului si a Sinodului seu.

Patriarchulu si vicariulu seu au dreptu absolutu asupra casatoriiloru si a testamentelor.

„Patriarchulu are dreptulu de a aplica pedepse asupra membriloru clerului conformu canóneloru bisericeii. Toti credintiosii sunt datoru a se supune patriarchului, care póte se-i pedepsésca cu excomunicatiunea séu se-li refuze inmormentarea bisericesca.“

Patriarchulu mai are in tóte eparchiele dreptulu de *stavropigion*, adeca dreptulu de a pune o cruce in locul unde trebuie se fie altarulu unei Bisericii séu a unei Monastiri ce se construesce; Biserica séu Monastirea este supusa aceluia care a pusu crucea. Asemenea patriarchulu are dreptulu esclusivu de a santi santulu marele miru.

Ca siefu *temporalu* alu Greciloru, patriarchulu are diverse atributiuni civile si judiciare. Elu póte chemá inaintea tribunalului seu pe delinquenti si ale aplicá pedepse corectionale. Prin urmare elu are gendarmii sei (Kawas) si inchisórea sa particulara. Tribunalulu, presidiatu de elu séu de protosingelulu seu, tiene siedintie de doue ori pe septamena, Mercuria si Vinerea. Siedintiele sunt publice. Tóte contestatiunile civile intre Greci, se aducu inaintea tribunalului seu si se judeca dupa dreptulu bisantin cum erá sub imperatori. Causele micste intre Greci si Turci se judeca la tribunalele musulmane. Se scie de cate injustitii au fostu victime crestini inaintea acestoru tribunale, unde musulmanii au totdeann'a dreptate si crestini totdeann'a nedreptate. Tractatulu din Berlinu a adusu, cât privesce administratiunea justitiei, mai multe modificatiuni in favorulu crestiniiloru. Art. 62 stipuléza ca: toti supusii Sultanului vor fi admisi, fara distinctiune de religione, ca martori inaintea tribunaleloru. „Mai nainte crestini nu erau admisi ca martori inaintea tribunaleloru musulmane. Puterea judecatorésca a patriarchului nu se mai intinde asupra Bulgariei devenite autonome; ea s'a modificatu si se va modifica in cât privesce Rumeli'a orientala, insul'a Candi'a si insul'a Cypru. In Bosni'a si Erzegovin'a, administratiunea

fiindu data Austriei, poterea timporala a patriarchului este mai cu totul anulata.

Este de observatu ca in tóte afacerile acestea, fia civile, fia religioése, patriarchulu trebuie se lucreze in concertu cu sinodulu. Tóte ordonantiele patriarchale, spre a putea fi esecutive pe langa guvernulu, trebuie se fie investite cu sigiliulu sinodului.

Curtea patriarchala. Patriarchulu are unu numerosu personalu spre a-lu ajutá in administratiunea lucruriloru ecclesiastice si civile: 1^o Marele *iconom* insarcinatu cu administratiunea bonariloru si perceperea venituriloru; 2^o Marele *Sachelarie* insarcinatu a visitá de doue ori pe anu monastirile barbatesci. Unu alu doilea Sachelarie visitéza monastirile de maice; 3^o Marele *Schevefilax* pazitoriulu Santului Sinodu; 4^o Marele *Chartofilax* care se ocupa cu conflictele ecclesiastice; 5^o Marele *logothet* unulu din persónele cele mai influente ale curtii patriarchale. Elu este mirénu, alesu de catra Patriarchulu si Sinodulu seu dintre notabilii comunitatii grece. Elu este agentulu politicu alu patriarchului pe langa Porta otomana, si de aceea nu póte intra in functiunile sale inainte de a fi agreeatu de Porta. Elu represinta pe patriarchulu langa guvernulu otomanu pentru tóte afacerile timporale; tóte comunicarile oficiale ale patriarchului catra guvernulu trecu prin manile sale si trebuie se fia sanctionate de elu. Elu contrasemnéza decretule sinodale pentru nominatiunea metropolitiloru si a episcopiloru. Aceste decretule n'au putere legala déca nu sunt contra semnate de elu.

Inre functionarii patriarchali este si *Protecdicos* care cu 12 assessori forméza unu tribunalulu particularu, insarcinatu cu judecarea contestatiuniloru de mai putina importantia; elu referéza despre acést'a patriarchului.

Patriarchulu are asemenea asistentii sei pentru oficiile religioése si functionarii mai susu numiti au locul loru fixatu in chor.

Patriarchulu actualu de Constantinopolu este Ioachim III. Elu a fostu alesu in anulu 1878.

II. Celelalte patriarchate. Din caus'a starii deplorable in care se afla bisericile ortodoxe din Alecsandri'a, Antiochi'a si Ierusalimu, reduse la câte-va mii de credintiosi, aceste patriarchate antice au fórté mica importantia. Cu tóte acestea, sub raportulu curatu ecclesiasticu, ele conserva vechile prerogative ale loru. Patriarchii de Alecsandri'a Antiochi'a si Ierusalimu sunt independenti de Patriarchulu de Constantinopolu; ei au, ca si acesta, sinodulu loru, functionarii loru, desi restrinsi, si prerogativele spirituale ce li sunt acordate de santelè canóne. Ei primescu asemenea unu Beratu de investitura; dar acestu Berat ei nu-lu potu obtinea de cât prin intermedierea patriarchului de Constantinopolu; asemenea numai prin acest'a ei potu intrá in relatiuni cu guvernulu otomanu si esercitá óre care autoritate civila.

Primulu rangulu dupa patriarchulu de Constantinopolu apartinea patriarchatului de *Alecsandri'a*, a caruia iurisdictione se intinde asupra Egiptului, Lybiei, Nubiei si Arabiei; elu are aprópe 5000 credinciosii. Actualulu patriarchu de Alecsandri'a se numesce *Sofronius* si este alesu in anulu 1870. Elu are resiedinti'a sa in Alecsandri'a.

Patriarchulu de *Antiochi'a* ocupa alu treilea rangulu. Iurisdictione sa se intinde asupra Siriei, Ciliciei, Mesopotamiei, Isauriei si altoru provincii asiatiche. Numerulu credinciosiloru se póte urcá la

28,000, de când insul'a Cypru forméza o metropolie seperata. Actualulu patriarhu de Antiochi'a, *Jerotheu*, este numitu in anulu 1850 si are resiedintia in Damascu.

Patriarchulu de *Ierusalim* are sub jurisdictiunea sa toate locurile sante cu 15,000 suflete. Elu locuesce de obicei in metochulu din Constantinopolu, la Fanar. Afacerile patriarhatului le geréza trei episcopi, numiti vicari ai patriarhului. Acesti episcopi cu alti dela provincia si cu archimandritii monastiriloru forméza sinodulu patriarhalu. Acestu sinodu, in casu de vacantia, alege pe patriarhulu. In anul 1843 patriarhulu de Constantinopolu a voitn a-si arogá acésta numire; Sinodulu s'a opusu si a castigatu caus'a dupa doi ani de contestatiuni.

„Ortodoxulu.“

D i v e r s e.

* **Epitropia provisoria** a fondariloru comune dieceseloru Aradu si Caransebesiu este conchemata in siedintia plenaria pe diu'a de 12 Noemvre nou. Obiectele, ce se voru pertractá in acésta siedintia plenaria sunt afaceri curente si acordarea de imprumuturi.

* **Sinodulu electoralu** alu tractului protopresviteralu alu Ienopolei s'a intrunitu Duminec'a, trecuta sub presiedinti'a parintelui *Vasilii Belesiu*, cá comisariu consistorialu. Candidatii, cari au intrunitu cele mai multe voturi sunt urmatorii: parintele Ioan Cornea, asésoru consistorialu si parochu in Chisineu a intrunitu 37 de voturi, parintele Michailu Sturza, asesoru consistorialu si parochu in Siepreusiu 5. ér parintele Demetriu Pop'a, asesoru consistorialu si parochu in Pecic'a romana 3. Actulu alegerii s'au substernutu consistoriului aradanu spre alterióra deliberare.

* **MM. LL. Regale Domnulu si Dómn'a Romaniei in Iasi.** Sambeta, 18 curentu la 10 óre dimineti'a, M. S. Regala Domnulu, intovarasitu de d. Conta, ministrulu cultelor si instructiunei publice, a vizitatu mai multe scóle din Iasi, intre cari: Scól'a Normala Vasile Lupu, Liceulu nationalu, Institutele Unite si altele. Pe urma, A. S. R. se întórse la resiedinti'a Sa, unde lua dejunulu. Dupa dejunu MM. LL. Regale Domnulu si Dómn'a au mersu pe la trei óre la biseric'a Sf. Spiridon, de unde, dupa saversirea unui serviciu divin, trecura in camer'a siedintieloru epitropiei. Acolo AA. LL. RR. facendu mai multe intrebari asupra starei spitaleloru si a bailoru dela Slanicu, dd. epitropi presentara MM. LL. RR. mai multe planuri facute de diferiti architecti si inginiri, pentru nouele cladiri de aai ce voru radicá la Slanicu. AA. LL. RR. observara aceste planuri cu multa bagare de séma, cerura diferite explicatiuni, la cari respunse d. epitropu Liteanu si-si dadura parerile Lor asupr'a acestoru planuri. Esindu din cancelari'a epitropiei, MM. LL. RR. trecura prin sirurile corului care intona diferite imnuri si trecura la vizitarea cameriloru bolnaviloru. AA. LL. RR. vizitara toate camerile bolnaviloru din rendulu I. si a-lu II-lea a spitalului, intrebandu cu mare bunavointia pe diferiti bolnavii de prin camere. Intr'una

din sectiunile bolnaviloru, dice „Curierul“ din Iasi cáre ne da aceste relatii, M. S. R. Domn'a vezendu o femeie trista langa patulu sotului ei care era gravu bolnavu, i-i oferi cu multa gratiositate sum'a de o suta de franci pentru a-si mai usiurá din greutatele casnice. In cancelari'a sectiunei chirurgiale, A. S. R. Dómn'a, cerceta cu deamenuntulu diferitele instrumente chirurgicale luandu explicatiunile necesarie dela d. dr. Rusu senioru. Dupa aceea AA. LL. Regale se întórsera iarasi inapoi la cancelari'a epitropiei, in sunetele imnuriloru corului vizitara paraclisulu spitalului, si apoi plecara la locuinti'a pregatita pentru MM. LL. RR., unde remase M. R. Dómn'a, ér Domnulu, intovarasitu de unu adiutantu domnescu, se duse de vizita pe P. S. S. Metropolitulu Moldovei.

„Timp.“

* Proclamatiunea lui Tudoru Vladimirescu.

Reproducemu dupa „Rom. Lib.“ acestu interesantu documentu istoricu. Proclamatiunea suna asia: „Cátra totu norodulu omenescu din Bucuresci si din celelalte orasie si sate ale tierii romanesci multa sanetate! Fratiloru locuitori ai tierii romanesci veri de ce neamu veti fi, nici o pravila nu opresce de a intempiná reulu cu reu: sierpele candu seti iésa inainte dai cu ciomagulu de-lu lovesci, care mai de multe ori nu se primejdnesce de miscarea lui, dar pre balauri, cari inghitu de vii, spre capetniele vóstre dicu atâtu cele bisericesci, câtu si cele politicesci, pana când se-i suferimu a ne suge sangele din noi? pana candu se le fimu robi? Dupa ce reulu nu este primitu lui Dumnedien, stricatorii facetoriloru de reu bunu lucru apare inaintea lui Dumnedieu, ca bunu este Dumnedieu si cá se ne asemenamu trebuie se aparem bine! Dar acésta nu se póte pana nu se strica reulu, pana nu vine-érn'a, primavéra nu se face. Au vrutu Ddiu se se faca lumina acea s'au facutu dupa ce au lipsitu intunereculu. Vechilulu lui Dumnedieu prea puternicu imperatu voiesce, cá noi, cá nisca credintiosi ai lui se traimu bine, dar nu ne lasa reulu ce ni-lu pune peste capeteniile nóstre. Veniti, dar fratiloru cu toate, ca cu reu se perdemu pe cei rei, ca se fia nóue bine, se se aléga din capeteniile nóstre cei, cari potu se fia buni, aceia sunt ai nostri si cu noi dimpreuna voru lucrá binele cá se le fia si loru bine precum ni sunt fagaduiti. Se siliti de venitii in graba cu toti, cari nu veti avé arme cu furce de feru si cu lanci se ve faceti de grabu si se venitii, unde veti audi, ca se afla adunarea orenduita pentru binele si folosulu a tóta tier'a, si ce ve va povetii mai marii adunarii aceea se urmati si unde ve voru cere ei acolo se mergeti, ajunge fratiloru atât'a vreme de candu lacrimile pe obrazurile vóstre nu au mai uscatu. Si éراسe se sciti, ca nimenea dintre voi nu este slobodu in vremea acestei adunari a obstei folositoare, cá se se atinga macaru de unu graunte din cas'a vreunui negutietoriu, orasianu séu tieranu a vreunui locuitoriu. De catu numai binele si averile cele reu agonisite ale telhariloru boieri se sferisiesca, inca alu carora nu voru urma nóue precumu suntemu fagaduiti numai acelora se-se éa pentru folosulu de obste.“

* **Clerulu in Spania.** Guvernulu spaniolu crede a fi astadi timpulu oportunu cá se incépa si elu o campanie in contra clerului. De cand cu resboiulu carlist, guvernulu n'a facutu sau n'a pututu face nimic, spre a atrage in parte-i simpatiile provinciiloru basce. Acum elu vine si acuza pe clerulu

d'acolo, ca ar fi atitându poporul prin discursuri politice, tinute prin biserici. Preotulu din Lequeitro a fostu exilatu sub pretextu ca ar fi provocatu pe credinciosi se nu respecteze ordinele ministeriale. Tóte silintiele nunciului papalu de-a face sè-se revóce acestu decretu de exilu, au fostu indesiertu. Din contra consiliulu de ministrii a disu, ca orice predicatoru, care ar atinge de pe tribun'a bisericeii, se aiba aceeași sórte. De aci voru urmá si pentru Spani'a multe neajunsuri si neplaceri, càci organele preseii carliste si clericale nu vor stá cu manile in senu.

***Albumulu macedo-romanu** a esitu de sub tiparin. La acestu albumu a lucratu 180 de scriitori si mai multi artisti. Elu este de 23 de cóle, si are o multime de ilustratiuni bine esecutate. Aparinti'a acestui albumu s'a anuntiatu in Bucuresci prin afisie mari lipite in tóte partile. In aceste afisie se potu ceti urmatóarele: „Acestu monumentu neperitoriu alu miscárii de simpathia a Europei si a Romaniei pentru cultur'a Romaniloru din peninsul'a balcanica nu póte lipsi din cabinetele si din bibliotec'a nici unui romanu, nu numai cá o opera patriotica, dar si ca cea mai frumósa ilustratia, ce vreodata s'a publicatu la noi Romanii. Pretiulu acestui albumu din caus'a marinei ce a luatu este de 8 lei editiunea ordinaria si de lei 20 editiunea de luxu.

* **Stabilitatea monarchica.** Istori'a numera la 1540 monarchie: regi si imperati, cari, cu dreptulu de concista sèu cu dreptulu nasceri, au domnit in 64 tíeri diferite. S'a calculatu aproximativu, cá din acestia: 299 au fostu isgoniti de pe tronu; 64 au abdicatu; 20 s'au sinucisu; 11 au inebunitu; 100 au muritu in resbelu; 123 au fostu facuti prinsonieri; 25 au fostu martirisati; 151 asasinati; 62 otraviti; 108 condamnati la mórte. Asia dar din 1540, aprópe doue din trei parti, 963 au sfiirsitu in reu. Eta stabilitatei monarchica, atát de multu laudata. „Binele Publicu.“

* **Bibliografia.** In tipografi'a lui S. Filtsch (W. Krafft) din sibiu a aparutu: „Amiculu Poporului,“ calidariu pe anulu 1881, compusu de d. Visarion Roman, pretiulu 50 cruceri, sèu 1 leu 50 bani. In tipografi'a archidieceasan'a a aparutu: Calendariulu pe 1881, pretiulu 30 cr.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or. din comun'a *Paulisii* prin mórtea lui Ioanu Pintea devenita vacanta; protopresbiteratulu si comitat. Aradu, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe 16/28 *Noemvre a. c.*

Emolumintele suntu:

1. Salariu anualu 200 fl. v. a.
2. Pamentu de aratu 16 jngere.
3. Pentru invetiatoriu si scóla 12 orgii de lemne.
4. Diurne pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl.
5. Pentru curatirea si incaldirea scólei 12 fl.
6. Tacse la mormentari câte 50. cr.
7. Cortelu liberu cu 3 chilii si gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite suplicele sale nainte de alegere, cu urmatóarele documinte.

a) Testimoniu celu putinu de 4 clase elemntare (norme.)

b) testimoniu de clasificatiune, adresate comitelului parochialu gr. or. din *Paulisii*, si asternute in Aradu la oficiulu protopopescu.

Paulisii, 24 Oct. st. v. 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu inspectoru de scóle.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a I. din comun'a *Alisii* in protopresbiteratulu *Lipovei*, prin acést'a se publica de nou concursu, cu terminulu de alegere pe diu'a de 30 *Noemvre v. 1880.*

Emolumintele impreunate cu acést'a parochia sunt urmatóarele:

1. Un'a sesiune de pamentu (30 jugere); din care inse respectivulu parochu alegendu va folosi pe anulu 1881 numai 22 jugere, fiindu 8 jugere esarendate pre acestu anu pentru solvirea restantiunei de contributiune si ecivalentu.

2. Gradina de legumi de 1. jugeru.

3. Birulu preotiescu, cam 60—70 meti.

4. Venitele stolarie.

Recursele instruate conform „Statutului organicu si Regulamentului pentru deplinirea parochieloru“ — si adresate comitetulu parochialu, celu multu pana la 26. *Noemvre a. c.* au a se tramite Rcoverendis. D. protopresbiteru Ioanu Tieranu in *Lipov'a.*

Recurrentii au a se presentá in vre-o Duminec ori serbatóre in santa bisericu din *Alisii* spre a-si aretá desteritatea in cantari si inventari bisericesci.

Din siedinti'a comitetului parochialu gr. or. tie-nuta in *Alisii* la 19 *Octomvre v. 1880.*

Vasili Zamfirovici m. p.

Veniaminu Martini m. p.

presied. comit. paroch.

not. comitet. par.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** m. p. Protopopu.

La statiunea invetiatorésca din comun'a *Maciova*, in protopopiatulu *Caransebesiului*, se deschide concursu cu terminu *paná la 16 Noemvre st. v.* in care di se fie si alegerea, cu normativele emoluminte:

1. Salariulu anualu 300 fl. v. a.

2. 8 stingeni de lemne din care are a se incaldi si scól'a, cortelu liberu cu gradina de legumi.

Concurrentii au a-si adresá recursele lor, timbrate si instruate in intielesulu stat. org. si a ord. ven. consis. au se substérna petitiunele catra comitetulu parochialu, mai departe concurrentii mai nainte de diu'a alegerii se se arete in vre-o di de Dumineca sèu serbatóre spre a-si aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Din siedinti'a comitetului parochialu din 13 *Octomvre 1880.*

Comitetulu parochialu.

Nicolae Munteanu, m. p. presiedintele comit. paroch.

In urmarea ordinatiunei vener. Consistoriu eparchialu Aradanu dtto 8/30 *Septemvre a. c.* Nro. 2450. se escrie concursu pentru indeplinirea postului de invetiatoriu suplinte langa emeritul invetiatoriu *Ic-sifu Motiu* din *Gy.-Varsiandu* in protopresbiteratulu *Chisineului* Comitatulu Aradalui, cu terminu de alegere pe Dumineca din 16 *Noemvre st. v. a. c.*

Emolumintele sunt: 100 fl. v. a. 6 orgii de lemne din care se va incaldi si scól'a, — 8 ingere de pamentu aratoriu de clasa 1-ma venitele cantoralii la inmormentari dela 50 cr. — 1 fl. v. a. si cortelu liberu in edificiulu scólei cu gradina de legumi; — séu 80 fl. v. a, provedere cu de tóte la numitulu invetiatoriu veteranu intro chilie separata, si venitele cantoralii dela inmormentari.

Voitorii de a dobandi acestu postu de invetiatoriu suplinte, suntu avisati recursele loru provediute cu documintele necesarii si adressate comitetului parochialu din Gy.-Varsiandu, pana in 12 Noemvre st. v. a. c. a le subserne Dnului inspectoru scolaru Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza) notificandu in recursu: ca pe langa care salariu suntu plecati a primi postulu de sub intrebare? si silinduse apoi ca pana la terminulu de alegere, in vre-o duminéca séu serbatóre se se presentedie la bisereca in fatia locului, pentru de asi aratá desteritatea in cantari si tipicu. — Teologii absoluti inca voru fi primiti. Gy.-Varsiandu 5. Octomvre 1880.

Georgiu Ciobrisiu m. p.
pres. comitet. parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu** m. p. Inspectoru scolaru.

In urmarea decisului Ven. Consistoriu Oradanu din 23. Iuniu Nro. 476 B. aprobandu-se regularea parochiei *Dumbraveni* impreunata cu *Brósce* si spre deplinirea acestoru parochii reduse incuviintindu-se impreunarea postulu preotiescu cu celu invetiatorescu in asia chipu, ca alegendulu preotu in ambele comune reduse atát in trebile bisericesci — cât si scolarie — va avea a portá si officiulu invetiatorescu, dreptu aceea se escrie concursu pentru deplinirea acoloru parochii de a treia clasa in Protopresb. Meziadului pre langa urmatórele beneficii:

1. Dela *Dumbraveni* ca matre — pentru birulu preotiescu — si stóle, nu altu cum si in salariulu invetiatorescu — va avea a primi unu venitu sistematu si redusu la suma de 240 fl. v. a.

2. Dela *Brósce* cá filia o suma de 179 fl. v. a. Suma 419 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie redusa au de asi trimitere recursele adressate Comitetalui parochialu subserisului protopresbiteru *pana la 9 Noem. v.* cand se va tiené si alegere, provediute cu documintele recerute.

Datu in *Dumbraveni* la 1 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Elia Moga** m. p. Protopresb. ca Adm. protop. la Meziadu.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci *Miziesiu* incopeniata cu *Talpe-Telecu* in inspectoratulu Meziadului, — emolumintele suntu urmatórele:

1. Dela *Miziesiu* in bani 100 fl. v. a. 10 cubule de bucate jumetate grâu jumetate cucurudiu, 2. mesuri de pesula — si 5 stangeni de lemne.

2. Dela fili'a *Talpe-Telecu* 52 fl. v. a. patru cubule de bucate, 2. stangeni de lemne, — si dela tóta cas'a unu fuioru — si una portiune de fenu.

Doritorii de a ocupá acestu postu — suntu pofitati de a-si trimitere recursele loru adresate Comitetalui parochialu subserisului inspectoru instruite cu documintele recerute *pana la 8 Noembrie st. v.* cand se va tinea si alegerea.

Datu in *Miziesiu* la 9 Octomvre 1880.

Danielu Romanu
Presiedintele Comitetalui.

In contielegere cu mine: **Elia Moga** m. p. inspectoru in Cerculu Meziadului.

In urmarea decisului Venerabilului Consistoriu de dtto 4/16 Septemvre a. c. Nr. 2128 B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei a dou'a din *Ecie'a-romana*, clasificata clas'a a II-a in protopresviteratulu B-Comlosiului, cu care este impreunata si unu postu docentialu, *pana la 16 Novembre vechiu a. c.* in care diina va fi si alegerea.

Emolumintele suntu: cá parochu: birulu si stol'a usuata de pe aceea parochia, — ér cá docinte: 300 fl. v. a. cá salariu si 40 fl. v. a. pentru quartiru.

Recurentii voru avea de a-si adressá recursele, instruate conformu statutului organicu si a regulamentului pentru parochii, comitetului parochialu si a le trimitere vicariului protopopescu Paulu Tempea in Toraculu-mare, post'a ultima: *Bega-Szt. György* in Cottulu Torontalu pana la terminulu preftu.

Ecie'a-romana 5 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. vic. prot.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela clas'a a II-a din comun'a *Pesacu* (comitatulu Torontalu) se escrie concursu pentru alegerea unui invetiatoriu la cl. II-a si eventualu la cl. I-a (adeca in casu de a fi alesu invetiatoriu dela cl. I-a la cl. II-a, atunci se va alege indata altulu la cl. I-a) — Terminulu de alegere e pe *9 Noemvre st. v. a. c.*

a) in bani gata 450 fl. v. a.; b) 2 jugere de pamentu aratoriu; c) o gradina estravilana $\frac{1}{4}$ jug. si cortelu liberu (La cl. I-a tóte acetee afara de pt. a. cu 350 fl. v. a.

Recurentii au a-si trimitere recursele loru insruate conformu statului organicu si adressate comitetului parochialu Prea Onoratului Domnu Paulu Tempea inspectoru scolaru in Toraculu-mare (per *Bega-Szt. György*) pana la terminulu mai susuamintitu; totodata au de a se presentá inainte de alegere in vre-o Duminéca séu serbatóre pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Pesacu in 5. Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. inspectoru de scóle.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confesionala gr. or. din comun'a *Brazov'a* ppresbiteratulul Fagetului, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. — cuartiru liberu si gradina de legumi; — se escrie concursu cu terminulu pana *la 20 Noemvre a. c. st. v.*

Doritorii de a ocupá acestu postu i-si voru adresa suplicele lor — instruite in sensulu „stat. organicu“ — in terminulu susu satoritu, Rss. d. Atanasiu Joanovicu protopresbiter in Fagetu.

Brazov'a 15 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiteru tractualu **Atanasiu Joanovicu** m. p. Protopresbiteru.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a *Costeiu* protopresbiteratulul gr. or. alu Fagetului, se escrie concursu cu terminulu pana *la 15 Noemvre a. c. st. v.*

Emolumintele suntu: 300 fl. v. a. bani; 10 orgii lemne — din cari se vá incaldi si scól'a, — cuartiru cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a au se fie pedagogi absoluti, si se-si substérna suplicele lor, cu documentele recerute, dlui protopopu At. Joanovicu in Fagetu.

Costeiu la 14 Octombre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protop. tractualu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din *Poganesciu* protopresbiteratulul gr. or. alu Fagetului, se escrie concursu cu terminulu pana *la 17 Noemvre a. c. st. v.*

Emolumintele suntu: 114 fl. v. a. bani; 30 meti de ocuzuru; 8 orgii de lemne — din cari are ase incaldi si scól'a — cuartiru cu gradina si unu jugeru de pamentu.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a, au in terminulu susu satoritu suplicele lor instruite in sensulu „stat. org.“ ale subserne dlui prot. At. Joanovicu in Fagetu.

Poganesciu la 12 Octombre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbit. tractualu.

Conformu decisului Veneratului consistoriu diecesanu de dtto. 7/8 a. c. Nr. 290 S. se escrie prin acést'a concursu pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Ghermanu* protopresviteratulul Versietiuului cu terminu de alegere *pe 16 Noemvre a. c. st. v.*

Emolumintele suntu: plata ficsa 300 fl. v. a. si anume 275 fl. dela comuna si 25 fl. dela cas'a diecesana cá ajutoriu, 10 fl. pentru cercetarea conferintieloru, 5 fl. pentru scripturistica, 3 jugere de pamentu aratoriu, 2 orgii de lemne si 2 orgii de paie

pentru persón'a invetiatoriuului, sal'a de invetiamentu o incaldiesce comun'a.

Doritorii de a ocupa acést'a statiune suntu avisati a-si tremite recursele instruate in sensulu stat. org. bis. adresate comitetului parochialu la prea On. Domnu Ioane Popovicu proteru in Mercin'a per Varadi'a.

Ghermanu in 5/10. 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Conformu ordinaciunei Ven. Cousistoriu din 10. Iuliu a. c. Nr. 1672. se deschide concursu pre vacanta parochia din comun'a *Fiscutu* protopresviteratulul Lipovii pana in *16. Novembre a. c.*

Alesulu are a dá orfaniloru competinti'a cuvenita din sesiune, biru, si stola pana la 6. Iuniu 1881.

Emolumintele sunt un'a sesiune de 30. jugere, intravelanulu 1/2 jugeru, birulu dela 180 case, si adeca: dela sesiune 60, dela o jumetate sesiune câte 30, si dela 1/4 sesiune câte 15, ér dela dileri câte 10 oche de grau.

Dela recurenti se cere cualificatiune prescisa pentru parochiele de clas'a prima, si numai candu nu s'ar afla atare recurenti se voru primi si cei cu pregatiri numai pentru clas'a a dou'a,

Recursurile instruate dupa recerintia si adresate comitetului parochialu se se tramita pana in 16 Noemvre Rvs. D. Protopopu Ioanu Tieranu la Lipova.

Recurentii au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatóre la biserica pre asi areta desteritatea in cantari, si cuventare,

Fiscutu 5. Octobre 1880.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** protop. m. p.

Se deschide pentru deplinirea statiunei invetiatoresci diu *Musca* protop. es. si cerculu insp. de scóle Vilagosiu (Siri'a) cu terminu *pana in 26. Octomvre a. c. st. v.* in care diu'a se va tiené si alegerea.

Emolumintele: 120 fl. 12 jugere pamantu aratoriu, 4 jug. fenatiu, 3 jug. pepenisce, un'a canepisce, 9 orgii lemne din care se incaldiesce si scól'a, cuartiru cu gradina 1 1/2 jug. pentru scripturistica 8 fl. si in fine dela veri care inmortentare 50 cr.

Recurentii au a-si instrúa recursele in sensulu celoru prescise si ale tramite protopopulu inspectoru subscrisu; ér in un'a din dumineci séu serbatori a se presentá in biserica pentru a-si aratá desteritatea in cantu si tipicu.

Musca 1 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georglu Vasilieviciu** m. p. protopopulu Vilagosiuului.